

Grunner til å beholde dagens ordning

Iris Mulders Steine

Karakterer fra videregående skole kan bli avgjørende for fremtidige søkere til psykologstudiet. Dagens opptaksordning selekterer studentene ut fra et mer relevant grunnlag enn det opptak direkte fra videregående gjør.

SELEKSJON: Studentene ønsker ikke den nye ordningen velkommen. Likevel diskuterer Universitetet i Bergen i disse dager om de skal innføre opptak til profesjonsstudiet direkte fra videregående, uten å ta diskusjonen om hva som gir det beste seleksjonsgrunnlaget til psykologstudiet, skriver Iris Mulders Steine. Illustrasjon: YAY Micro

DEBATT: PROFESJONSSTUDIET

I dag vurderer blant andre Universitetet i Bergen å gjøre som Oslo og innføre direkteopptak til profesjonsstudiet. – Universitetene bør i det minste inkludere spørsmålet om hva som er det beste seleksjonsgrunnlaget når de nå skal avgjøre om opptaksordningen skal endres, argumenterer Steine.

Fra og med 2007 innførte Psykologisk institutt (UiO) en femårig prøveordning med opptak via Samordna Opptak (heretter kalt direkteopptak). Da Oslo presenterte endringsforslaget i Nasjonalt

Profesjonsråd for Psykologiutdanning i 2006, var psykologimiljøene ved de andre universitetene skeptiske. To år etter at prøveordningen startet blir imidlertid direkteopptak drøftet ved de andre universitetene, og Det psykologiske fakultet i Bergen (UiB) stemmer denne våren over om de skal endre opptaket i tråd med Oslo-modellen, samtidig som over 90 prosent av psykologistudentene ved UiB ønsker å beholde opptaksordningen som den er.

Relevante karakterer

Dagens ordning selekterer studentene ut fra prestasjoner i psykologi og vitenskapelig metode, noe som ikke er tilfellet ved direkte opptak. Etter mitt syn er dette alene en god nok grunn til å beholde dagens ordning.

Hva som er det beste seleksjonsgrunnlaget, er pinlig nok ikke en gang en del av diskusjonen

Med dagens opptaksordning har folk som av ulike grunner ikke fikk toppkarakterer på videregående, en mulighet til å bli psykolog uten å først måtte forbedre disse karakterene. Dette er kanskje særlig viktig for eldre søkere, søkere med ikke-norsk etnisk bakgrunn og søkere som kommer fra andre yrker. Dagens opptaksordning sikrer trolig mer mangfold både blant studenter og psykologer.

Seleksjon

Begge opptaksordningene selekterer skoleflinke studenter, men det er likevel grunn til å tro at direkteopptak gir en endring av hvem som får begynne på profesjonsstudiet. I Oslo kreves det et karaktersnitt på ca. 5,5 fra videregående. De som kommer inn på profesjonsstudiet fra Bergen er rett nok de med best karakter fra årsstudiet, men fra videregående hadde de et snitt på ca. 4,5. Det er altså ikke helt de samme personene fra videregående vi snakker om, og studier viser at det er flere andre faktorer enn videregående-karakterer som henger sammen med hvem som kommer inn på profesjonsstudiet med dagens ordning, for eksempel motivasjon og arbeidsinnsats (Diseth, Pallesen, Brunborg og Larsen, 2010). Poenget mitt er *ikke* at dagens opptaksordning gir bedre studenter/psykologer enn en direkteopptaksordning, men at det finnes grunner til å tro at de to opptaksordningene selekterer delvis forskjellige studentgrupper. Og da bør man etter mitt syn velge den ordningen som gir en mest mulig heterogen gruppe søkere – gitt et relevant og reliabelt opptaksgrunnlag.

Veloverveide studievalg

Årsstudiet gir mulighet til å finne ut hva psykologi handler om og hvorvidt man ønsker å fortsette, før man søker på profesjonsstudiet. Med en direkteopptaksordning reduseres denne muligheten. Man bør da bestemme seg for å bli psykolog på et langt tidligere tidspunkt, slik at man kan opparbeide seg toppkarakterer i naturfag, norsk, engelsk, matematikk, gymnastikk, geografi og historie. Dette må de fleste gjøre uten engang å vite noe særlig om hva faget går ut på, eller om de liker det.

Som motargument hevdes det at elever kan studere psykologi på videregående. Men det er to problemer knyttet til dette. For det første tilbyr på langt nær alle videregående skoler denne studiespesialiseringen. For det andre vil det ved direkteopptak straffe seg å ta den studiespesialiseringen som inkluderer psykologi valgfag på videregående. Tilleggs poeng gis nemlig kun for realfag. To jevngamle studenter med akkurat like gode karakterer fra videregående, der den

ene har tatt en studiespesialisering i samfunns-/helsefag og den andre har tatt en studiespesialisering i realfag, vil ironisk nok favorisere sistnevnte.

Argumenter for direkteopptak

Det hevdes at ulikheter mellom årsstudiene ved ulike universiteter og høyskoler gjør at studentene har for ulik bakgrunn når de begynner på profesjonsstudiet. Disse forskjellene ser imidlertid ikke ut til være veldig store, for eksempel har alle universitetene en innføring i psykologiens basalfag og metodiske grunnlag (Brunborg, Pallesen & Samdal, 2009). Jeg vil i tillegg stille spørsmål ved om slike forskjeller bør betraktes som et stort problem. Etter mitt syn er det å oppsøke og tilegne seg kunnskap man mangler, en nødvendig læringsprosess og en svært viktig del av tilværelsen som universitetsstudent.

Et annet argument som blir brukt for direkteopptak, er at studentene allerede i det første studieåret vil vite at de skal bli psykologer. Dette gjør at innhold og fokus i undervisningen kan tilpasses yrkesrollen i større grad enn i dag. Men erfaringene fra Oslo viser at studentene som er opptatt til profesjonsstudiet, i hovedsak tilbys de samme kursene som studentene ved årsstudiet, med unntak av noen tilleggskurs for profesjonsstudentene

Hva er det beste seleksjonsgrunnlaget?

Direkteopptak foreslås heller ikke fordi man er misfornøyd med dagens studenter, eller fordi man mener at direkteopptak er en bedre måte å rekruttere og selektere studenter på. Hva som er det *beste* seleksjonsgrunnlaget, er pinlig nok ikke engang en del av diskusjonen. Hvorfor har dette havnet i skyggen? Begrunnelsen er at direkteopptak vil gjøre at psykologutdanningen mer sammenhengende enn dagens ordning. Det vil bli et seksårig integrert studium, og ikke ett + fem år, slik det er i dag. At dette med ett er blitt så viktig, har trolig sin bakgrunn i Kvalitetsreformen fra 2003, hvor man blant annet innførte nye gradsstrukturer (bachelor-, master-, og ph.d.-grader). I Norge ble profesjonsstudiet i medisin, veterinærmedisin og psykologi fritatt fra denne utdanningsstrukturen. Disse studiene ble sett på som for komplekse til å la seg bryte ned til bachelorprogrammer og masterprogrammer.

Et integrert løp?

Argumentet er at ulikheter i årsstudiene på tvers av universitetene kan føre til at utdanningsdepartementet setter spørsmålsteget ved om profesjonsstudiet *egentlig* er et integrert 6-årig løp. Dette kan igjen true psykologstudiets dispensasjon, og i verste fall føre til at psykologistudiet blir et femårig masterstudium. Men hvor sannsynlig er dette scenarioet?

Argumentasjonen gir inntrykk av at myndighetene i utgangspunktet ikke ønsker at psykologistudiet skal ha et unntak. Men i forbindelse med kvalitetsreformen ble ikke psykologutdanningens unntak fra den nye gradsstrukturen problematisert. Professor emeritus Ole Danbolt Mjøs ledet det såkalte Mjøsutvalget, hvis innstilling dannet grunnlaget for den nye gradsstrukturen. Han sier «Eg kan ikkje hugsa at det vart særskilt problematisert i Mjøs-utvalet at medisin-, veterinær- og psykologistudiet skulle vera 6-årige i staden for 5-årige masterprogram. Frå utvalet si side var det derfor ikkje gjort framlegg om å gjera desse studia om til masterprogram. Profesjonsstudia såg ut til å ha funne si form og lengde, og utvalet ville ikkje endra på dette» (Mjøs, personlig kommunikasjon, 8.9.2009). Utdannings- og forskningsdepartementet gjorde deretter en separat utredning med tilråding om hvilke studier som skulle unntas den nye gradsstrukturen, deriblant profesjonsstudiet i psykologi. Innstillingen ble godkjent i statsråd den 8. mars 2002.

Poenget mitt her er at myndighetene har bestemt at profesjonsstudiet skal unntas den nye gradsstrukturen. Det virker derfor lite sannsynlig at en eventuell framtidig problematisering av at den nåværende psykologutdanningen ikke er integrert nok, skulle bli møtt med å kutte bort et år fra studiet. Forkortelse av profesjonsstudiet kan selvsagt en eller annen gang bli en realitet. Men dersom det i dag ikke finnes grunner til å tro at det er sannsynlig, så bør det ikke brukes som et argument for å ikke inkludere spørsmålet om hvilken av opptaksordningene som er den beste seleksjonsmetoden.

iris.steine@gmail.com